

La música catalana, 'reloaded'

Només de veure'n la portada es reconeixerà. És el 'Música de Catalunya', d'Oriol Martorell i Pilarín Bayés. Igual com l'original, però més: s'ha ampliat i actualitzat i té nous dibuixos i de tot. En parlem amb Laia Carreras, responsable d'aquesta renovellada versió.

Es va editar l'any 1980. Juntament amb *Història de Catalunya*, un altre volum d'idèntica aparença, dibuixos també de Pilarín Bayés i text d'Oriol Vergés, ha format part de les lleixes i l'imaginari de milers de famílies. I ara hi torna. En una nova versió. Conservant-ne la forma i la lletra, afegint-hi música i nous dibuixos també: des dels drames litúrgics medievals, i amb la intermediació de l'escriptora Laia Carreras, ara aquest bell llibre que duu per títol *Música de Catalunya* arriba fins a l'arrel fusió o els Manel.

Des del Grup 62, ens explica Carreras, amb l'impuls de l'Any Pilarín (el 2011 la il·lustradora celebrava el seixantè aniversari), van cercar obres per a reeditar, amb la idea que en el seu moment haguessin

tingut ressò i que mantinguessin vigència. I *Música de Catalunya* tenia tots els números en aquell sorteig. Només que l'autor del text ja no hi era: el pedagog i historiador, fundador (i director, fins el 1991) de la Coral Sant Jordi, Oriol Martorell, ens havia deixat l'any 1996. I van proposar a Laia Carreras que es fes càrrec de l'actualització: "Saben que m'agrada escriure i queestic posada en el món de la música. Sobretot, de la música del país." I va acceptar el repte.

El primer pas va ser parlar amb els hereus d'Oriol Martorell i escometre el replantejament del llibre. "És que, és clar, trenta anys després de la publicació, la situació ha canviat molt", raona l'escriptora: "Si abans pràcticament hi havia un desert quant a publicacions d'aquest

tipus, ara ja no és així, amb premsa especialitzada, llibres, CD... Continuen fent falta aproximacions a gèneres concrets que potser no centren l'atenció mediàtica i que tenen molta vitalitat, però, en general, és tot un altre moment." Fos com fos, calia presentar el llibre plenament inserit en el nou context, i va ser amb aquest esperit que se'n va emprendre la versió *reloaded*.

Es va agafar, per tant i òbviament, el punt de vista de l'obra d'Oriol Martorell, amb aquell seu intentar dibuixar, amb les continuïtats i les derivades corresponents, la història de la música al nostre país, sense cercar-hi exhaustivitat, sinó la visió de conjunt. I és això que ha procurat continuar fent Laia Carreras per a la nova versió: "Ell va encarar el treball

molt a grans trets, però també amb molta estima i amb un profund coneixement del tema. Ara només hem intentat seguir el seu fil, ampliar amb el que hem viscut els darrers anys (noves propostes, nous temes, nous tractaments) i algunes qüestions que ja s'havien tocat però que el temps ha mostrat que ara requerien un pic més de text (penso en la sardana o la Nova Cançó, per exemple)."

Igualment, s'ha procurat, destaca Carreras, "presentar què ha anat passant també a les Illes i al País Valencià, a la Catalunya Nord o a la Franja, tot i que no sempre es pot tractar amb la profunditat que es voldria. De tota manera, aquest ha estat un tema clar, tant per part dels editors com de la Pilarín o jo mateixa. A més del fet que ja l'Oriol Martorell apuntava una mica en aquest sentit: la intenció és claríssima." Així doncs, el Misteri d'Elx, Martín i Soler, el cant d'estil, Biel Majoral o Pascal Comelade passen amb naturalitat i per dret propi per les pàgines d'aquest llibre ple de sons i colors.

Temps nous, dibuixos nous. És lògic que una ampliació temàtica requereix també noves il·lustracions. I el característic estil de Pilarín Bayés s'ha afegit de seguida a la versió *reloaded*. Alguns dels dibuixos que hi havia a l'edició del 1980 s'hi han mantingut, però una bona part (Els Pets cantant al Palau Sant Jordi, els Manel atenent els fans o els Obrint Pas en moviment) són creacions noves: "El procés ha estat llarg, però divertit. Sempre amb un fil d'anada i tornada amb la Pilarín i els editors, propostes i contrapropostes que ho anaven fent evolucionar. Triar sempre és complicat. I

també volíem mantenir un equilibri entre coses molt conegudes i coses que no són tant, com, per exemple, el món de l'experimentació en el camp de la cobla i la tenora, on hi ha propostes molt curioses i molt interessants. Ha estat una combinació de tot això. La professionalitat de Pilarín hi ha afegit idees brillants. I aquell seu toc amb els detalls, que per més que miris sembla que mai no t'hagi de deixar de sorprendre."

Hi ha hagut, per tant, dibuixos de nous actors musicals. Però també alguna renovació de perspectiva. Un exemple? La ballada de sardana: "A la versió anterior, hi havia un dibuix de sardanistes amb cobla al mig de la muntanya, vestits a la manera tradicional, amb mitenes i etcètera. I era molt bonic. Però vam pensar que al mateix tema hi podíem donar un aire actual i la Pilarín va dir: 'Doncs que sigui a Barcelona, al pla de la Catedral, com cada diumenge.' I ara tenim aquesta escena fantàstica, fins i tot amb japonesos que fan fotos!"

La versió del segle XXI compta, a més, amb *bonus track*: un CD de compilació que obre i tanca la Coral Sant Jordi i que conté, al seu si, una heterogènia i interessant mostra de cançons tradicionals: "També hauria pogut ser de rock o de sardanes, però vam pensar que això era el més representatiu del conjunt. Sembla que de vegades ens n'oblidem, de les cançons més nostrades, que pensem que ja n'hi ha prou si les tenim a dins. I no acaba de ser així, no?" El conjunt, de tan divers, troba harmonia. Potser és que li ve d'arrel o potser és la cura que s'ha posat en la selecció o potser qui sap, però el cas és que encaixa perfectament. I ofereix, a més, sorpreses i nous punts

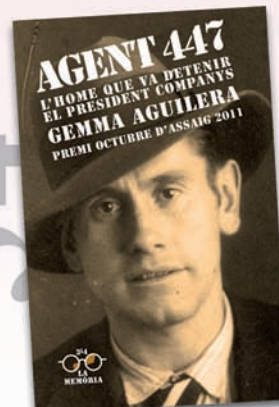
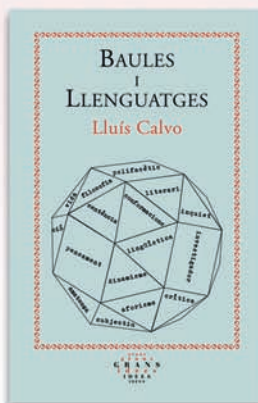
de vista sobre tonades arxiconegudes: "Hem intentat presentar un mirall dels últims trenta anys, amb estils de tot tipus, tractaments de tot tipus i versions de tot tipus: des d'una rumba de Pau Riba cantant el 'Fum, fum, fum', fins a la nova proposta de Jordi Molina per a 'Els contrabandistes', el 'Romanço dels segadors' de Casellas So Insistent, amb bases preenregistrades, 'El comte Arnau' que fa El Pont d'Arcalís o les polifonies de les De Calaix o d'Ara Pla! o de Psàl·ite: és un no parar."

El procés de selecció de les cançons "no ha estat fàcil", recalca també Laia Carreras. Tant per la tria mateixa com per les qüestions pràctiques. I recorda, per exemple, la "lluïta" per aconseguir el fantàstic "Plany" que interpreta Rafael Subirachs: "Ell en tenia el màster, però en analògic, en una cinta de casset on ho havia passat ell mateix... Però, al final, aquí ho teniu. Val la pena."

I a qui s'adreça, tot plegat? Doncs, probablement, una mica a tothom: "Jo, d'entrada, recordava el llibre de casa. I és cert que la imatge primera potser és d'un llibre infantil, però és que, quan entres en el contingut, veus que l'Oriol Martorell va fer un plantejament destinat als adults. Hi ha la suma de les il·lustracions de la Pilarín Bayés, potser més encarades a públic jovenet... El resum? Un llibre familiar. Per a llegir-lo junts. I mentre els més menuts s'entretenen amb els dibuixos i descobreixen Pau Casals o els salts d'Esteve Fortuny dalt l'escenari amb la tenora, els més grans poden anar llegint un contingut pensat per a adults."

Queda dit.

Núria Cadenes

www.tresiquatre.com

edicions 314 València

NOVETATS